

P-05-938: Gwneud i brifysgolion Cymru ystyried Bagloriaeth Cymru fel Safon Uwch

Y Pwyllgor Deisebau | 25 Chwefror 2020
Petitions Committee | 25 February 2020

Cyfeirnod: RS20/11539/1

Rhif y Ddeiseb: P-05-938

Teitl y Ddeiseb: Gwneud i brifysgolion Cymru ystyried Bagloriaeth Cymru fel Safon Uwch

Geiriad y ddeiseb: Gan ei bod yn orfodol i bobl ifanc sy'n astudio Safon Uwch ac Uwch Atodol gwblhau Bagloriaeth Cymru, siawns y dylai prifysgolion yng Nghymru dderbyn y cymhwyster, fel pob Safon Uwch arall, ar gyfer pob cwrs.

Un enghraifft o gwrs nad yw'n derbyn Bagloriaeth Cymru fel Safon Uwch yw Iaith a Lleferydd ym Mhrifysgol Metropolitan Caerdydd. Nid oes unrhyw gyrsiau iaith a Lleferydd eraill yng Nghymru.

1. Crynodeb

Yn dilyn Adolygiad o Gymwysterau ar gyfer pobl ifanc 14 i 19 oed yng Nghymru, ym mis Medi 2015 cyflwynwyd y Fagloriaeth Gymreig newydd (Bagloriaeth Cymru) ai gael ei haddysgu gan ddilyn polisi o fabwysiadu'r cymhwyster ar lefel gyffredinol. Golyga hyn fod y cymhwyster ar gael i bob ysgol a choleg Addysg Bellach i'w gynnig i ddysgwyr ond nad yw'n orfodol i ddisgyblion ei astudio. Er i

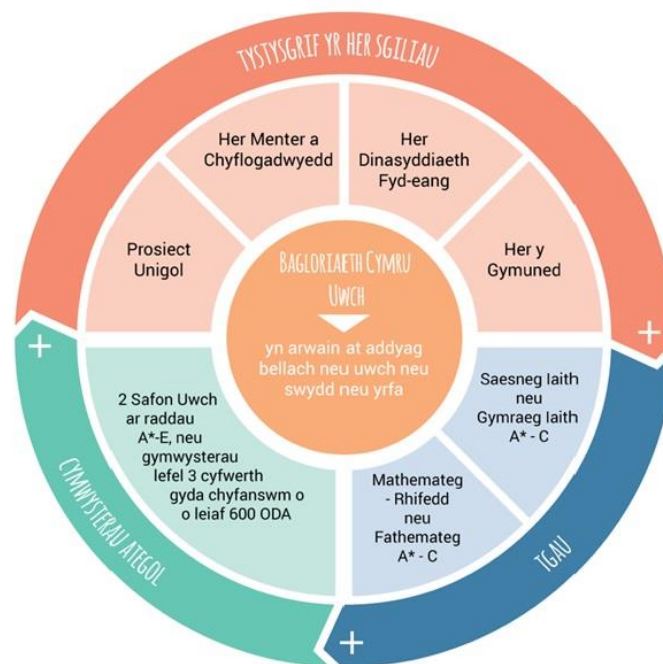
Lywodraeth Cymru ddweud yn gyhoeddus “nid yw'r Dystysgrif Her Sgiliau yn orfodol”, mae rhai ysgolion wedi ei gwneud yn orfodol i'w disgyblion.

Mae prifysgolion yn gyrff ymreolaethol sy'n dyfarnu eu graddau eu hunain gan ddefnyddio eu pwerau dyfarnu graddau (DAPs). Mae pob prifysgol yn gosod ei meini prawf derbyn ei hun, ar gyfer ei dyfarniadau ei hun. Gelwir hyn yn rhyddid academiaidd sefydliadol ac mae wedi'i nodi yn *Neddf Addysg Uwch (Cymru) 2015*. Ceir gwybodaeth ychwanegol am ryddid academiaidd mewn deddfwriaeth yma.

Mae Prifysgol Metropolitan Caerdydd yn ystyried Bagloriaeth Cymru ar gyfer y Cwrs Therapi Iaith a Lleferydd y cyfeirir ato yn y ddeiseb.

2. Bagloriaeth Cymru a chynigion gan Brifysgolion

Mae Bagloriaeth Cymru yn seiliedig ar gyfuniad o gymwysterau gan gynnwys y Dystysgrif Her Sgiliau, a gellir ei hastudio ar dair lefel. Mae lefel Uwch Bagloriaeth Cymru'n cynnwys y Dystysgrif Her Sgiliau Uwch, sydd yr un “maint” â Safon Uwch ac sydd hefyd â phwyntiau tariff UCAS. Mae'r Dystysgrif Her Sgiliau yn gymhwyster wrthi'i hun a gellir ei ddyfarnu heb y cymwysterau ategol sy'n ffurfio Bagloriaeth Cymru. Mae'r diagram isod, gan CBAC, yn dangos strwythur Bagloriaeth Cymru Uwch.

O ran sut y gall cynigion gynnwys Bagloriaeth Cymru, mae CBAC yn dweud y “bydd pob Prifysgol yng Nghymru yn cynnwys y Dystysgrif Her Sgiliau Uwch yn eu cynigion”. Gellir gwneud cynigion sy’n cynnwys Bagloriaeth Cymru mewn sawl ffordd. Mae hyn yn cynnwys:

- Ei derbyn fel rhan o’r cynnig tri gradd fel dewis amgen i gymhwyster Safon Uwch neu gymhwyster galwedigaethol;
- Ei derbyn fel pedwaredd radd ochr yn ochr â chynnig tair gradd is (fel gyda'r Cwrs Therapi Iaith a Lleferydd ym Mhrifysgol Metropolitan Caerdydd); neu
- Ei derbyn mewn cynnig pwyntiau tariff.

Er bod Bagloriaeth Cymru’n cael ei derbyn yng Nghymru, nid yw’r sefyllfa mor gyson ar draws gweddill y DU. Gall prifysgolion eraill, gan gynnwys Rhydychen a Chaergrawnt, fod ag agwedd wahanol i’r uchod ac efallai na fydd Bagloriaeth Cymru’n cael ei derbyn fel rhan o’u cynigion ar sail graddau Safon Uwch. Cymhlethir y sefyllfa hon gan y posibilrwydd y gall adrannau a chyfadranau o fewn prifysgolion mawr gael agweddau gwahanol tuag at dderbyn myfyrwyr, a chynnwys Bagloriaeth Cymru yn eu cynigion.

Fel y nodwyd eisoes, mae prifysgolion yn gyrrff ymreolaethol. Mae adran 48 o Ddeddf Addysg Uwch (Cymru) 2015, yn nodi bod yn rhaid i Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru ystyried pwysigrwydd diogelu rhyddid academiaidd wrth arfer ei swyddogaethau. Mae hyn yn cynnwys rhyddid Sefydliadau Addysg Uwch i bennu’r meini prawf ar gyfer derbyn myfyrwyr a chymhwyso’r meini prawf hynny mewn achosion penodol”.

3. Camau’r Cynulliad a Llywodraeth Cymru

Ym mis Medi 2018 cychwynnodd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ymchwiliad i statws cymhwyster Bagloriaeth Cymru. Daeth y Pwyllgor i’r casgliad bod “diffyg eglurder ynghylch ystyr a gweithrediad polisi Llywodraeth Cymru o ran mabwysiadu’r cymhwyster yn gyffredinol.” Arweiniodd hyn at argymhelliad y Pwyllgor y dylai Llywodraeth Cymru, fel mater o flaenoriaeth, gyhoeddi canllawiau manylach ar y polisi o fabwysiadu’r cymhwyster yn gyffredinol.

Ym mis Tachwedd 2019, ysgrifennodd y Gweinidog at Gadeirydd y Pwyllgor i roi’r wybodaeth ddiweddaraf ar waith Llywodraeth Cymru mewn ymateb i argymhellion y Pwyllgor. Wrth fynd i’r afael â’r argymhelliad y dylid cyhoeddi canllawiau ar bolisi Llywodraeth Cymru o fabwysiadu’r cymhwyster yn gyffredinol,

soniodd y Gweinidog am ganllawiau newydd ar Fagloriaeth Cymru a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2019.

Yn ôl y canllawiau newydd hyn, “dylai [Bagloriaeth Cymru] gael ei chynnig i bob dysgwr mewn ysgolion a cholegau addysg bellach [...ond] nid yw'r Dystysgrif Her Sgiliau yn orfodol”. Mae'r canllawiau'n mynd ymlaen i ddweud “mae'n bosibl na fydd astudio'r Dystysgrif yn ddewis cywir i bob dysgwr, ac felly mae angen i ni arfer rhywfaint o hyblygrwydd.”

Wrth drafod i weld a yw prifysgolion yn derbyn Bagloriaeth Cymru, nododd Adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg:

[Roedd ei] gallu i gadarnhau a oedd prifysgolion unigol yn derbyn y cymhwyster yn cael ei gymhlethu ymhellach gan y ffaith bod polisiau derbyn yn fater i ysgolion unigol o fewn sefydliadau yn gyffredinol ac mae'r polisiau'n amrywio rhyngddynt.

Argymhellodd y Pwyllgor “bod Llywodraeth Cymru yn gwneud gwaith i ddarparu rhestr gynhwysfawr o'r prifysgolion hynny sy'n derbyn Bagloriaeth Cymru yn eu cynigion”. Awgrymodd y Pwyllgor y dylai'r rhestr hon gynnwys manylion ar sut mae pob prifysgol yn trin Bagloriaeth Cymru. Derbyniodd Llywodraeth Cymru yr argymhelliad hwn gan ddweud y bydd yn gweithio gyda CBAC, Cymwysterau Cymru, UCAS a rhanddeiliaid eraill i sicrhau y caiff y wybodaeth hon ei chasglu mewn modd systematig [...] a'i darparu”.

Yn ystod dadl y Cyfarfod Llawn ar adroddiad y Pwyllgor a gynhaliwyd ar 4 Chwefror 2019, dywedodd y Gweinidog Addysg, Kirsty Williams AC “cefais restr o gynigion dethol gan brifysgolion y mae CBAC wedi'u cael sy'n cynnwys y dystysgrif her sgiliau. Mae yna dros 650 o gyrsiau yma”. Ar adeg ysgrifennu'r briff hwn, nid yw'n ymddangos bod y rhestr hon na'r rhestr gynhwysfawr y galwodd y Pwyllgor amdani ar gael yn gyhoeddus.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.